

„Pomorskie drogi do Niepodległej”

Jan Wandtke urodził się 6 sierpnia 1895 roku w Rewie (gmina Kosakowo) w rodzinie kaszubskiej, o tradycjach propolskich i patriotycznych. Jego ojciec Augustyn, nauczyciel i kierownik szkół m.in. w Rewie, Mostach odznaczony został za swoją działalność w 1938 roku Krzyżem Niepodległości przez Prezydenta Ignacego Mościckiego.

Jan Wandtke zgłosił się dobrowolnie w drugiej połowie 1919 roku do tworzonego w Poznaniu Ochotniczego Kaszubskiego Pułku Piechoty (późniejszy 66. Kaszubski Pułk Piechoty im. Marszałka Piłsudskiego). Był to pułk etniczny, jedyny taki w Wojsku Polskim. Do 1922 roku służyli w nim wyłącznie Kaszubi, i to kawalerowie.

27 października 1919 roku Jan Wandtke został osobiście awansowany na stopień podporucznika Wojska Polskiego przez Marszałka Józefa Piłsudskiego w Poznaniu za wybitne osiągnięcia w szkoleniu bojowym. Był jednym z pięciu podoficerów awansowanych osobiście przez Marszałka. Uroczystość miała szczególną oprawę, odbyła się defilada oddziałów, a nowo mianowani oficerowie, w tym Jan Wandtke, mieli zaszczyt zjeść obiad z Wodzem Naczelnym, Józefem Piłsudskim. Była jedyna wizyta Marszałka w Poznaniu.

W czasie wojny polsko-bolszewickiej 1920 roku Jan Wandtke był dowódcą Pułkowych Taborów. Była to poza Dowódcą, najważniejsza funkcja w pułku. Dowódca Taborów odpowiadał za dostarczenie na front amunicji, zaopatrzenie medyczne oraz w żywność, a co najważniejsze odpowiadał „głową” za bezpieczeństwo Dowódcy i Sztandar Pułku. Z nałożonych zadań wywiązywał się znakomicie, szczególnie w ciężkich bojach bitwy nad Bugiem, pod Malową Górą. Za bohaterstwo w czasie działań bojowych został odznaczony **Krzyżem Walecznych**.

Na zdjęciu przedstawiającym Jana Wandtke w stopniu kapitana (z żoną Melanią) warte uwagi są trzy elementy:

1. Gryf Pomorski na kołnierzu munduru
2. Krzyż Walecznych za bohaterstwo w wojnie polsko- bolszewickiej 1920 roku
3. Oznaka 66. Kaszubskiego Pułku Piechoty im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, w której umieszczone zostały: cyfra 66, oznaczająca numer pułku oraz inicjały Marszałka JP.

Kapitan Jan Wandtke po zakończeniu działań wojennych 1920 roku zamieszkał w Kartuzach, gdzie pełnił obowiązki oficera instrukcyjnego oraz zajmował się przysposobieniem wojskowym. Angażował się też w działalność społeczną. Z jego inicjatywy **14 sierpnia 1927 roku w Kartuzach** został odsłonięty i poświęcony **pomnik Matki Bożej Królowej Korony Polskiej** w Parku Miejskim. Wykonał go artysta rzeźbiarz z Poznania Marcin Rożek. Kapitan Jan Wandtke był nie tylko inicjatorem powstania pomnika, ale również organizatorem całej

uroczystości, w której wzięło udział około 30 tysięcy uczestników z Kaszub i całej Polski. W tym dniu krążyły nad miastem dwa wojskowe samoloty, zrzucając setki ulotek z pozdrowieniami z całej Polski. Była to patriotyczna uroczystość, podczas której Kaszubi manifestowali swoją przynależność do Niepodległej.

Kapitan Jan Wandtke był również inicjatorem powstania w Kartuzach Oddziału Towarzystwa Powstańców i Wojaków oraz jego aktywnym członkiem.

W 1931 roku kpt. Jan Wandtke został przeniesiony w stan spoczynku i zamieszkał z żoną i dziećmi w majątku ziemskim Ostrowite, koło Chojnic. Tam również działał społecznie, za co został odznaczony **Srebrnym Krzyżem Zasługi**.

We wrześniu 1939 roku został aresztowany przez Niemców i przeznaczony na rozstrzelanie. Dzięki interwencji przyjaciół został zwolniony z aresztu, ale wpisany na listę zakładników.

W kwietniu 1945 roku został ponownie aresztowany, tym razem przez Rosjan, NKWD i wywieziony do obozu w Wilnie. Po powrocie z obozu we wrześniu 1945 roku i wcześniejszej konfiskacie majątku Ostrowite, rozpoczęła się tułaczka w poszukiwaniu pracy. Ostatni etap życia kpt. Jana Wandtke to praca w charakterze administratora gospodarstwa rolnego w Fijewie (powiat Grudziądz).

Niestety 17 września 1946 roku kpt. Jan Wandtke zginął tragicznie potrącony przez samochód ciężarowy, kiedy wracał rowerem z pracy.

W dniu 3 Maja 2017 roku w Kartuzach odznaczono Kapitana Jana Wandtke pośmiertnie Złotym Krzyżem Honorowym Związku Piłsudczyków Rzeczypospolitej Polskiej.